

โครงการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหาร และผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก

Quality Development in Food Industry and Agricultural Processed Products (OTOP) at Nakhon Nayok Province

สุพิศพรรณ วัจนเทพินทร์*

ชุตีระ ระบอบ*

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ในอันที่จะเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพรวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ OTOP หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ จากการพัฒนาสินค้าที่ต่อเนื่องครบวงจร โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้ ประชากร คือ กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP เป้าหมายจำนวน 15 กลุ่ม ตามการคัดสรรของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก ขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพผลิตภัณฑ์ การนำผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการเข้ารับการตรวจสอบคุณภาพ การสำรวจแหล่งผลิตสินค้าของชุมชนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ GMP และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินผลการฝึกอบรม แบบสำรวจ แบบตรวจสอบรายการ และแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการ OTOP ก่อนและหลังการฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ระดับความรู้ที่ได้รับก่อนการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 1.71 แต่เมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้วมีความรู้เพิ่มขึ้นในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 2.68 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือ

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

สำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ เมื่อสรุปภาพรวมระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.21 จากผลการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากห้องปฏิบัติการปรากฏว่าผลิตภัณฑ์ทั้งหมดผ่านการตรวจสอบ ในด้านศักยภาพของผลิตภัณฑ์ OTOP จากผลการสัมภาษณ์พบว่าจุดแข็งที่สำคัญ ได้แก่ ประการแรก การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น ประการที่สอง จังหวัดนครนายกเป็นแหล่งพืชผลทางการเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้มีวัตถุดิบที่มีคุณภาพสำหรับการแปรรูปหรือถนอมอาหาร ประการที่สาม ชุมชนแต่ละกลุ่มได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานของทางราชการทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพของผลิต การจัดการธุรกิจ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างช่องทางการตลาด สำหรับจุดอ่อนก็คือ ประการแรก ขาดการเสริมสร้างแนวความคิดในเชิงธุรกิจให้กับชุมชนหรือผู้นำชุมชน หลายชุมชนที่ยังมีจุดอ่อนไม่สามารถพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาด ประการที่สอง ชุมชนยังขาดการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีหรือการใช้ความรู้ทางเทคนิคที่ทันสมัยมาใช้เพื่อช่วยในการผลิต รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมใหม่ของผลิตภัณฑ์ยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพอาหาร OTOP จังหวัดนครนายก

Abstract

The objective of this research is to study the preparations of OTOP product quality development by the entrepreneur in order to expand the network of entrepreneurs in cooperation with both public and private sectors. Research methodology was as follows : The subjects are selected among 15 groups of entrepreneurs from Nakhon Nayok Community Development Office. There are 4 steps in this research; quality assessment, product testing, comparing surveys, and interviewing the stakeholders. The research instruments consist of evaluation forms, conducting a survey, a checklist and an interview.

The results of this research revealed that the entrepreneurs had a significantly lower understanding before the training with an average and standard deviation. For example, before the training the results show that they only have moderate understanding for ($\bar{x} = 1.71$) but after the training the results show that they have better understanding for ($\bar{x} = 2.68$). The finding of this research indicates that the training program can be used

as an instrument to improve entrepreneurs knowledge, understanding and the importance of quality development. The overall satisfaction of the activities is $\bar{x} = 4.21$ and the results of quality products laboratory testing is satisfactory. Moreover, the results of the interviews with the stakeholders give a lot of information about the OTOP products and its advantage. First of all, all value-added products produce from the wisdom of Nakhon Nayok community. Second, Nakhon Nayok has location for goods materials and natural products. Third, each community is supported by the local government in conducting quality development trainings, administration, product design, and expanding market distribution channels. There's weakness on the other hand. In the community, there's a shortage of leaders and lack of creative thinking business strategy such as a lack of technology development and technical know-how to increase productivity. Another weakness is that there is a restriction on new product innovation.

Keywords: Food quality development, OTOP Nakhon Nayok province

บทนำ

โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” หรือ One Tambon One Product : OTOP เป็นการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่จะให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตหรือพัฒนาสินค้า โดยอาศัยกลไกของหน่วยงานต่างๆ ให้ความช่วยเหลือด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งตลาดภายในประเทศและภายนอกประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่ม และเป็นที่ต้องการของตลาด

สำหรับแนวปรัชญา “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ก็คือเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญให้กับชุมชน สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น มีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล ประการที่สอง พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ และประการที่สาม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จังหวัดนครนายก เป็นจังหวัดที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่องพิจารณาได้จากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2551 โดยในปีพ.ศ. 2551 ผลิตภัณฑ์

มวลรวมจังหวัดเท่ากับ 18,075.00 ล้านบาท โดยสาขาที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดคือ การขายส่ง/ปลีก เท่ากับ 3,887.00 ล้านบาทและสาขาที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมน้อยที่สุดคือ ลูกจ้างในครัวเรือน 23.00 ล้านบาท (คณะกรรมการอำนาจการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. 2553) นอกจากนี้ ยังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีผลผลิตด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมีความอุดมสมบูรณ์ มีวัตถุดิบที่สามารถนำมาใช้ผลิตเป็นสินค้าขั้นปฐมหรือสินค้าแปรรูปทางการเกษตรหลากหลายหรือสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างไรก็ตาม พบว่าเมื่อผลผลิตมีจำนวนมากจะทำให้ราคาตกต่ำ ผู้ผลิตจึงนำผลผลิตส่วนหนึ่งมาถนอมอาหารเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม แต่ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของชุมชนในท้องถิ่นยังมีน้อย ผู้ประกอบการบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนารูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล ทำให้ขาดความสามารถในเชิงแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในระดับที่สูงขึ้น และยังคงประสบปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความสามารถทางการตลาดและการจำหน่ายเนื่องจากจุดอ่อนทางการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของตลาดและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์คุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของจังหวัดนครนายก

เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP ให้สามารถผ่านการรับรองคุณภาพจากห้องปฏิบัติการ ศึกษาจุดอ่อนจุดแข็งของแต่ละผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดสรร รวมทั้งวิเคราะห์ทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าในผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการและเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนาคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการ OTOP ของจังหวัดนครนายกให้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์
2. เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ OTOP เข้ารับการตรวจสอบคุณภาพจากห้องปฏิบัติการ
3. เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ OTOP ในการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพมาตรฐานรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากการเปิดเขตการค้าเสรีในภูมิภาค
4. เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มเป้าหมายสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

5. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ OTOP หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาสินค้า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ที่ต่อเนื่องครบวงจร

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก จำนวน 15 กลุ่ม

2. พื้นที่ในการศึกษาครอบคลุมใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์

3. ช่วงระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม 2554

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น และสามารถพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ

2. ผลการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแนวทางส่งเสริมชุมชนให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

3. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการยกระดับผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้สามารถพัฒนาสู่ระดับที่สูงขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้
ส่วนที่สอง วิสาหกิจชุมชน ส่วนที่สาม โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

ส่วนที่สี่ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา OTOP ของไทย

ส่วนที่ห้า นโยบายการพัฒนา OTOP ของจังหวัดนครนายก

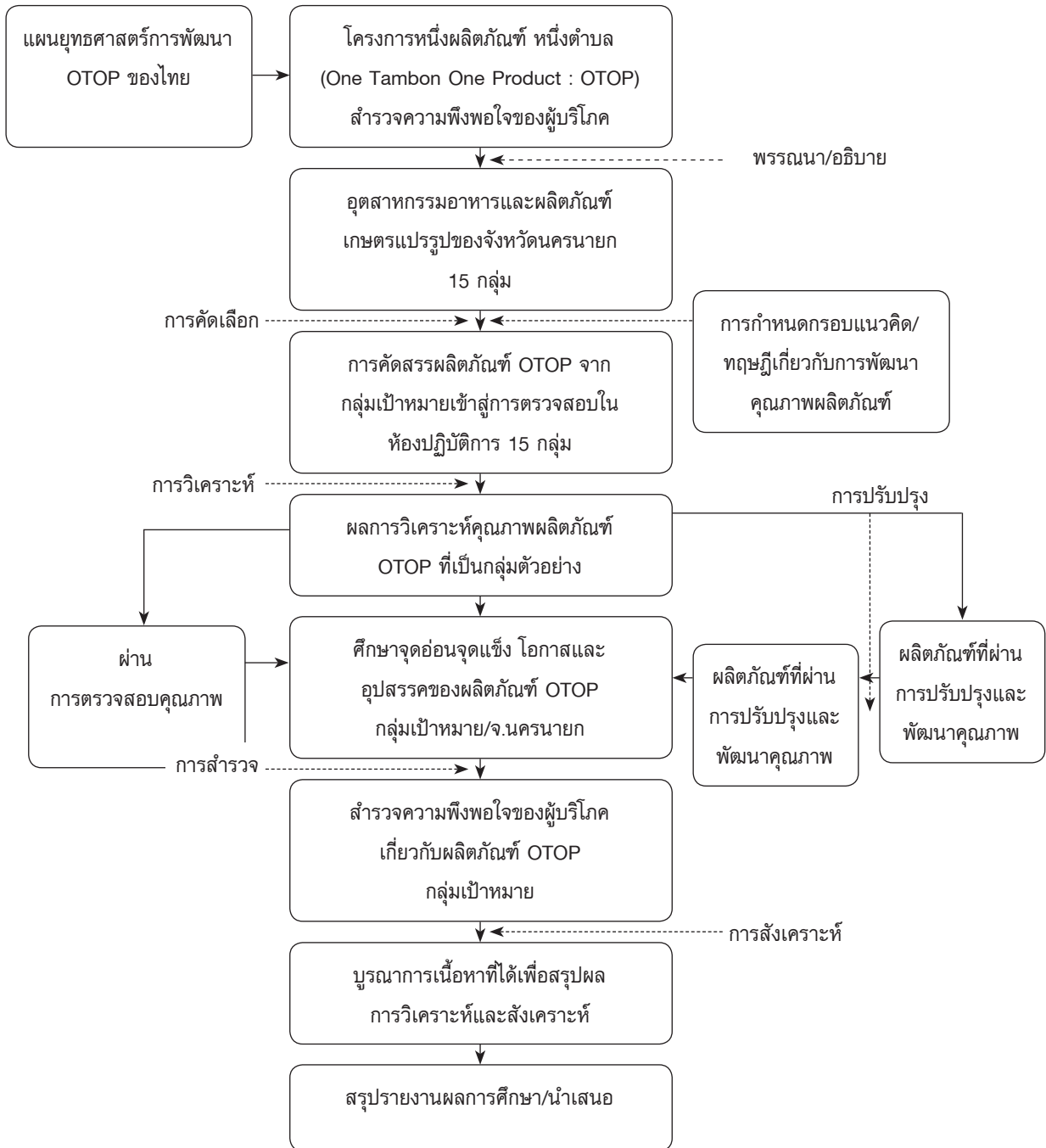
ส่วนที่หก การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์
ส่วนที่เจ็ด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

โครงการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก

ระเบียบวิธีการวิจัย

โครงการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัด มีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการศึกษาผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก จำแนกออกเป็นกลุ่มหลักๆ ดังนี้

1. ประเภทอาหารและผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปพร้อมบริโภค ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยว-มันฉาบ ข้าวเกรียบวุ้น มะดันอบแห้ง น้ำพริกเห็ดฟาง ผลไม้แปรรูป หมู-เนื้อหวาน ไข่เค็ม กุ้งหวาน รวม 11 รายการ

2. ประเภทอาหารและผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปกึ่งสำเร็จรูป ได้แก่ ปลาไร้หนอย แหนม ปลากระเทียม ปลาบด ข้าวซ้อมมือ รวม 4 รายการ

เทคนิคการเลือกตัวอย่าง

ในการศึกษา ใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก โดยเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการ พัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จัดโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก ระหว่างวันที่ 27-28 มิถุนายน พ.ศ. 2554

แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บโดยตรงจากการสำรวจภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ดังนี้ แบบประเมินผลโครงการฝึกอบรม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสำรวจรายการ (Check Sheets) การสังเกต (Observation) การใช้สื่อประสมอื่นๆ เช่น กล้องบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง

1) แบบประเมินผลโครงการฝึกอบรมเชิงวิชาการ ประกอบด้วย ตอนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ตอนที่สอง ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม จำแนกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก (เท่ากับ 3 คะแนน) ระดับปานกลาง (เท่ากับ 2 คะแนน) และระดับน้อย (เท่ากับ 1 คะแนน) ตอนที่สาม ความพึงพอใจและความคิดเห็นภาพรวม

2) แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ OTOP ประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญ เช่น ประวัติและมูลเหตุจูงใจที่ทำธุรกิจ ลักษณะชุมชนที่ดำเนินธุรกิจ การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน เงินลงทุนเบื้องต้น ปัญหาอุปสรรค สิ่งที่คาดหวังจากความสนับสนุนและส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และอื่นๆ

3) แบบสำรวจสถานที่ผลิตของชุมชน OTOP ประกอบด้วยปัจจัยที่ต้องพิจารณาจำนวน 18 ปัจจัย โดยแบ่งระดับคุณภาพออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับปานกลาง

และระดับต้องปรับปรุง สำหรับตัวแปรหรือปัจจัยที่ต้องพิจารณาจำนวน 6 ด้าน มีดังนี้ ได้แก่ สถานที่ตั้งและอาคารผลิต (3 ปัจจัย) เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์การผลิต (3 ปัจจัย) การควบคุมกระบวนการผลิต (3 ปัจจัย) การสุขาภิบาล (3 ปัจจัย) การบำรุงรักษาและ การทำความสะอาด (3 ปัจจัย) และบุคลากรและ สุขลักษณะ (3 ปัจจัย)

4) เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP ในห้องปฏิบัติการ

เป็นการนำผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ได้ จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 กลุ่มเข้ารับการ ตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตามกฎเกณฑ์ วิธีการ และค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบคุณภาพที่ระบุไว้

5) เครื่องมือสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP จากภาคราชการ ที่เป็นหน่วยงานทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ บุคคลที่รับการสัมภาษณ์รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 คนมีดังนี้ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก พาณิชย์จังหวัดนครนายก อุตสาหกรรมจังหวัด นครนายก สาธารณสุขจังหวัดนครนายก เกษตร

จังหวัดนครนายก และพัฒนาชุมชนจังหวัด นครนายก

6) เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เพื่อ สัมภาษณ์ทัศนคติและความพึงพอใจในสินค้า OTOP กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์ เกษตรแปรรูป จังหวัดนครนายก

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลลูกค้าหรือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ OTOP ของกลุ่มผู้ประกอบการ เป้าหมาย จำนวน 15 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง (Structured Interview) หรือการ สัมภาษณ์แบบเน้นจุดสำคัญ (Focus Interview)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลผลการ บันทึเกเอกสารลายลักษณ์อักษรที่ได้จากการสืบค้น เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานทางราชการ หน่วยงานของภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ที่ได้มี การจัดทำและรวบรวมไว้ เช่น นโยบายและแผน พัฒนาสินค้า OTOP กลยุทธ์การพัฒนาหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บและรวบรวมใน แต่ละขั้นตอนของการศึกษาจำแนกลักษณะการ วิเคราะห์ออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่หนึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบ ประเมินการฝึกอบรมเชิงวิชาการเตรียมความ พร้อมตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ เป็นการสรุป และประมวลผลข้อมูลโดยใช้สถิติอย่างง่าย ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Average) ค่าสัดส่วน

(Proportion) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย

ส่วนที่สอง การวิเคราะห์สิ่งปลอมปนหรือปนเปื้อนในอาหารที่ตรวจสอบในห้องปฏิบัติการว่ามีอยู่ในอาหารหรือไม่ โดยการตรวจสอบตามค่าตัวแปรที่กำหนด และกำหนดค่าผ่าน (Accept) สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีสิ่งปลอมปนและไม่ผ่าน (Reject) สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีสิ่งปลอมปนที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

ส่วนที่สาม การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ OTOP เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีพรรณนา (Descriptive) รวมทั้งวิธีการบอกเล่า (Narrative) และการตรวจสอบสถานที่ผลิตของชุมชนตามแนวทาง GMP โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสถานที่ผลิตของชุมชนที่บันทึกลงในแบบฟอร์มการสำรวจในรูปของร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่สี่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดนครนายก เพื่อค้นหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

ส่วนที่ห้า การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดย

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพรวมทั้งการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

การสรุปผลและนำเสนอ

การสรุปผลและนำเสนอ (Conclusion and Presentation) เป็นการนำเสนอรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ จำนวน 1 ครั้ง ในจังหวัดนครนายก โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งภาครัฐ เอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP และคณะที่ปรึกษาโครงการเข้าร่วมรับฟัง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่หนึ่ง : สรุปผลการจัดฝึกอบรมเชิงวิชาการเตรียมความพร้อมตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินผลโครงการฝึกอบรม

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเก็บรวบรวม จำนวน 40 ราย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ตอบแบบประเมินผลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือเพศหญิงมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 85.0) เพศชายจำนวน 6 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.0) อายุ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ส่วนมากมีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 31-50 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ระดับการศึกษา ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด

ได้แก่ ระดับชั้นป. 1-7 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1-3) จำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 22.5 ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

2. ระดับความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม

ผลการวิเคราะห์ ระดับความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงวิชาการ เรื่องการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป จังหวัดนครนายก ดังมีรายละเอียด ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยภาพรวม

ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม	N = 40		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ก่อนการฝึกอบรม	1.71	0.53	ปานกลาง
หลังการฝึกอบรม	2.68	0.37	มาก
รวม	2.19	0.401	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความรู้ที่ได้รับก่อนการฝึกอบรมของผู้ประกอบการชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 1.71 แต่เมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้วมีความรู้เพิ่มขึ้นในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 2.68 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับ

การพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น

3. ระดับความพึงพอใจและความคิดเห็นในภาพรวม

ผลการวิเคราะห์ ระดับความพึงพอใจและความคิดเห็นในภาพรวม มีรายละเอียด ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน(ความถี่) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ

ประเด็นในการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. หัวข้อประเด็นและลำดับการฝึกอบรม	13 32.5%	23 57.5%	4 10%	-	-	4.22	0.62	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของวิทยากรกับหัวข้อฝึกอบรม	19 47.5%	17 42.5%	4 10%	-	-	4.38	0.67	มากที่สุด
3. สถานที่จัดฝึกอบรม	8 20%	29 72.5%	3 7.5%	-	-	4.12	0.52	มาก
4. เอกสารประกอบการฝึกอบรม	13 32.5%	23 57.5%	4 10%	-	-	4.22	0.62	มากที่สุด
5. บรรยากาศของการฝึกอบรม	9 22.5%	27 67.5%	4 10%	-	-	4.12	0.56	มาก
6. อาหารและของว่างที่จัดในงานฝึกอบรม	11 27.5%	25 62.5%	4 10%	-	-	4.18	0.59	มาก
7. การต้อนรับของคณะผู้จัดฝึกอบรม	16 40%	21 52.5%	3 7.5%	-	-	4.32	0.62	มากที่สุด
8. ระยะเวลาของการฝึกอบรม	6 15%	26 65%	7 17.5%	1 2.5%	-	3.92	0.66	มาก
9. ความสะดวกในการมาร่วมฝึกอบรม	9 22.5%	26 65%	5 12.5%	-	-	4.10	0.59	มาก
10. สรุปภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม	22 55%	15 37.5%	3 7.5%	-	-	4.48	0.64	มากที่สุด
รวมระดับความพึงพอใจ						4.21	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า จำนวน(ความถี่) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ สรุปภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๔๘ รองลงมาคือ ความเหมาะสมของวิทยากรกับหัวข้อฝึกอบรม มีความพึงพอใจระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๓๘ และมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการต้อนรับของคณะผู้จัดฝึกอบรมในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๓๒ และสรุปภาพ

รวมระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๒๑

ส่วนที่สอง : สรุปผลการวิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหารในห้องปฏิบัติการ

สรุปผลการวิเคราะห์ครั้งที่ 1

จากผลการทดสอบตัวอย่างอาหารที่ทำ การตรวจวิเคราะห์ด้วยวิธีทางเคมี โดยมีการกำหนดค่าพารามิเตอร์สำหรับใช้ในการตรวจสอบผลการทดสอบปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบอาหารในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

ลำดับที่	พารามิเตอร์	หน่วย	หมายเลขของกลุ่มตัวอย่าง															ค่ามาตรฐาน (เกณฑ์อนุโลมสูงสุด)	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1	สีสังเคราะห์ในอาหาร	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ไม่พบ
2	บอแรกซ์ในอาหาร	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ไม่พบ
3	กรดซาลิซิลิกในอาหาร	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	✓	x	ไม่พบ	
4	ฟอร์มาลินในอาหาร	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	x	ไม่พบ	
5	Total Coliform Bacteria	MPN/100ml	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	>2.2	

ที่มา : ห้องปฏิบัติการคณะสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

หมายเหตุ : เครื่องหมาย ✓ หมายถึง มีการตรวจพบสารปนเปื้อน 1 ครั้ง จากการสุ่มตัวอย่าง 3 ครั้ง

เครื่องหมาย x หมายถึง ไม่พบสารปนเปื้อนในอาหารชนิดนั้น

เครื่องหมาย 0 หมายถึง ไม่พบปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียในอาหารชนิดนั้น

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการตรวจสอบในห้องปฏิบัติการจะทำการตรวจสอบโดยการตรวจตัวอย่างอาหารแต่ละหมายเลขจำนวน 3 ครั้ง รวมการตรวจสอบจำนวนทั้งสิ้น 45 ครั้ง จากจำนวน 15 ตัวอย่าง โดยกำหนดค่ามาตรฐาน (เกณฑ์อนุโลมสูงสุด) สำหรับการตรวจสอบ ปรากฏผลในใบตรวจสอบรายการพบว่า อาหารทุกตัวอย่างผ่านการตรวจสอบไม่พบสิ่งสังเคราะห์อาหาร บอแรกซ์ กรดซาลิซิลิก ฟอรัมาลิน ในอาหารที่ตรวจ ยกเว้นตัวอย่างอาหารต่อไปนี้ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพจากห้องปฏิบัติการ จำนวน 2 ตัวอย่าง ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์อาหารกึ่งหวาน (กลุ่มที่ 13) กลุ่มอาหารแปรรูปจากกึ่งกลาดำ-กึ่งขาว

จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่า มีสารปนเปื้อนประเภทฟอรัมาลินในอาหาร คิดเป็นร้อยละ 6.66 จากจำนวนอาหารที่เข้ารับการตรวจสอบทั้งหมด

2. ผลิตภัณฑ์กระท้อนแช่อิ่ม (กลุ่มที่ 7) กลุ่มแม่บ้านเกษตรคุ้มเขาราชสีห์ จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่า มีสารปนเปื้อนประเภทกรดซาลิซิลิกในอาหาร คิดเป็นร้อยละ 6.66 จากจำนวนผลิตภัณฑ์อาหารที่เข้ารับการตรวจสอบทั้งหมด

สรุปผลการวิเคราะห์ครั้งที่ 2

เป็นการตรวจสอบซ้ำผลิตภัณฑ์ชุมชนจากตัวอย่างเป้าหมาย จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบในครั้งแรก สำหรับตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่เข้ารับการตรวจสอบมีดังนี้

ลำดับที่	รายการตรวจวิเคราะห์	หน่วย	ชื่อตัวอย่าง		ค่ามาตรฐาน (เกณฑ์อนุโลมสูงสุด)
			กระท้อนแช่อิ่ม	กึ่งหวาน	
1	กรดซาลิซิลิกในอาหาร (สารกันรา)	-	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่พบ
2	ฟอรัมาลิน (น้ำยาตองศพ)	-	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่พบ

จากผลการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดนครนายก ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจสอบซ้ำผลิตภัณฑ์ชุมชนจากตัวอย่างเป้าหมายจำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ เข้ารับการตรวจสอบที่ห้องปฏิบัติการ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 ไม่ปรากฏสารปนเปื้อนทางด้านชีวหรือทางด้านเคมี สารที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคแต่อย่างใด

ส่วนที่สาม : การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ OTOP

ส่วนที่สี่ : การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดนครนายก

สรุปได้ดังนี้

1. จังหวัดนครนายกมีนโยบายส่งเสริมกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP อย่างชัดเจน มี

กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ ธุรกิจชุมชนที่เข้มแข็ง มีการบูรณาการด้าน นโยบายและการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน ราชการ ในการสนับสนุนและส่งเสริม อุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่และผลิตผลทางการ เกษตรเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร แปรรูปเบื้องต้น/สำเร็จรูป

2. ปัญหาที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน OTOP ไม่สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนมีดังนี้

2.1 การดำเนินงานของผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเฉพาะผลผลิต (output) ไม่ใช่ประสิทธิภาพจากการผลิต (outcome)

2.2 การสืบสานภูมิปัญญาของผู้ประกอบการ OTOP กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ ชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ทายาทลูกหลาน ที่มีความรู้ไม่มีส่วนร่วมในการสืบทอดธุรกิจเพื่อ สืบสานภูมิปัญญา

2.3 นอกจากนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจ ชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีแนวความคิดเชิงธุรกิจ ขาด ระบบการจัดการธุรกิจ เช่น ไม่มีการวางแผนงาน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำธุรกิจโดยการ แก้ไขปัญหาเฉพาะ

2.4 กลุ่มผู้ประกอบการส่วนหนึ่งยัง ต้องพึ่งพาหน่วยงานโดยไม่สามารถพัฒนาต่อยอด จากการได้รับการสนับสนุนตามแนวคิดของกลุ่ม ได้ รวมทั้งการประกอบธุรกิจเน้นแหล่งจำหน่าย เฉพาะในท้องถิ่น ไม่มีศักยภาพเพียงพอต่อการ

จำหน่ายระหว่างจังหวัดหรือทั่วประเทศ หรือ ส่งออก

2.5 ผู้ประกอบการ OTOP ส่วน ใหญ่มีแนวคิดในการทำธุรกิจผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นอาชีพเสริม จึงขาดการพัฒนาเพื่อสร้างความ เข้มแข็งของกลุ่ม ไม่ได้ศึกษาความต้องการของ กลุ่มผู้ซื้อเป้าหมาย ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถ ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจ ให้กับผู้ซื้อได้

ส่วนที่ห้า : สรุปผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ของผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์ เกษตรแปรรูป OTOP

ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปรากฏ ดังนี้

จุดแข็ง

1. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ ผลิตสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นใน เกือบทุกชุมชนโดยเป็นการสืบทอดธุรกิจมาจาก บรรพบุรุษเป็นระยะเวลาอันยาวนานสร้างความเป็น เอกลักษณะหรือจุดเด่นจนทำให้หลายผลิตภัณฑ์ กลายเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัด

2. จังหวัดนครนายกเป็นแหล่งพืชผล ทางการเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้มี วัตถุดิบที่มีคุณภาพสำหรับการแปรรูปหรือถนอม อาหาร เป็นกระบวนการของห่วงโซ่คุณค่าตั้งแต่ ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

3. ความช่วยเหลือสนับสนุนและการให้ คำแนะนำจากหน่วยงานของทางราชการทั้งใน ด้านการพัฒนาคุณภาพของผลิต การฝึกอบรม

เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ การออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการสร้างช่องทางการตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถจำหน่ายได้อย่างกว้างขวาง

จุดอ่อน

1. การเสริมสร้างแนวความคิดในเชิงธุรกิจให้กับชุมชนหรือผู้นำชุมชน ทั้งทางด้านการจัดการการตลาด การบริหารด้านการเงิน เป็นต้น ซึ่งมีหลายชุมชนที่ยังมีจุดอ่อนไม่สามารถพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาด

2. ขาดการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีหรือการใช้ความรู้ทางเทคนิคที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิต รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมใหม่ของผลิตภัณฑ์ยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด

อภิปรายผล

ผลที่ได้จากการศึกษานับเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของหลักปรัชญา “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ว่าเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญให้กับชุมชน สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ผลิตเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในลักษณะที่ทำงาน เพื่อให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่า

จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเนื่องจากมีพื้นที่ทางด้านเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศ วัตถุประสงค์ทางการเกษตรมีคุณภาพและมีปริมาณที่เพียงพอต่อการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นตลอดจนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้มแข็ง และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นสิ่งเอื้ออำนวยต่อการเป็นแหล่งหรือศูนย์กลางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของจังหวัด ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนคือการเตรียมการล่วงหน้าและเป็นระบบ รวมทั้งมีการวางแผนทางการตลาด จะต้องเร่งรัดพัฒนาทั้งทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดแบบผสมผสาน การวิเคราะห์ทางการตลาดเพื่อตอบคำถามให้ได้ว่า ใครคือลูกค้า จะผลิตสินค้าอะไร ทำไมต้องผลิตสินค้านั้น จะหาแหล่งวัตถุดิบที่ใด เมื่อผลิตแล้วจะขายที่ไหน เมื่อใดจะเริ่มผลิตหรือวางจำหน่าย และจะผลิตอย่างไร สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP จังหวัดนครนายกอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจเนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในเกือบทุกผลิตภัณฑ์ซึ่งจะเป็นหลักประกันในอันที่จะสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าในการบริโภคหรือใช้สินค้า อันเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ยิ่งขึ้น

ข้อคิดเห็นเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยนำร่องเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในกลุ่มอื่นที่เป็นการเฉพาะเจาะจง เช่น กลุ่มข้าว กลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปจากพืชผักสวนครัว หรือกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปจากสมุนไพร ทั้งนี้เป็นการศึกษาโครงสร้างของผลิตภัณฑ์เริ่มตั้งแต่ต้นน้ำ (Upstream) จนกระทั่งปลายน้ำ (Downstream) ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะของการออกแบบหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอุตสาหกรรมเฉพาะด้านในข้อแรก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ โดยมีการศึกษาเป็นระดับหรือขั้นของการแปรรูป ให้สามารถแปรรูปเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว มาสู่การทำข้าวเกรียบทั้งในรูปแบบบริโภคโดยตรงหรือเป็นของขบเคี้ยว การทำข้าวเกรียบสมุนไพร การทำข้าวเกรียบ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตพ). (2543) **แนวทางและหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2543**. กรุงเทพมหานคร : ปีทีเอสเพรส.
- เจตต์นภิศ ระยับกุล. (2547) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินในการเลือกสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่ง ผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา : ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการศึกษาอิสระ ศ.ม. (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประทีป สีหานาม. (2550) **ความต้องการการส่งเสริมของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. (2551) **การเรียนรู้ร่วมกันแบบมีเข็มมุ่งสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ศิวพร บุญชูวิทย์. (2548) **การจัดการเชิงกลยุทธ์ธุรกิจผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มทอผ้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง และคณะ. (2546) **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.
- Argyris, Chris. (1992) **Knowledge for Action : A Guide for Overcoming Barriers to Organizational Change**. San Francisco : Jossey-Bass. Online Available : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/hrdq.3920060210/abstract> (11 August 2011)

